

تأثیر ارزش‌های اصلی پایداری بر مدیریت ریسک پایداری؛ با توجه به نقش‌های تعدیل کنندگی تعهد مدیریت ارشد و فشار ذینفعان (مطالعه موردی شرکت‌های تولیدکننده لوازم خانگی استان تهران)

فریبا صباغان کرمان

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری مدیریت، موسسه آموزش عالی پرندک، ایران. (نویسنده مسئول)
saba_f82@yahoo.com

دکتر حسن همتی

دکترا حسابداری و عضو هیئت علمی موسسه آموزش عالی پرندک، ایران.
hemmati_h433@yahoo.com

دکتر شهرام بابالویان

دکترا مدیریت مالی، مدرس گروه حسابداری موسسه آموزش عالی پرندک، ایران.
Sh.babaloo@yahoo.com

شماره ۲۸ / تابستان ۱۳۹۹ (جلد چهارم) / مطالعه موردی شرکت‌های تولیدکننده لوازم خانگی استان تهران

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی تاثیر ارزش‌های اصلی پایداری بر مدیریت ریسک پایداری؛ با توجه به نقش‌های تعدیل کنندگی تعهد مدیریت ارشد و فشار ذینفعان (مطالعه موردی شرکت‌های تولیدکننده لوازم خانگی استان تهران) می‌باشد. با استفاده از نرم افزار اس‌پی اس در سطح آمار توصیفی و در سطح آمار به وسیله نرم افزار PLS سازی متغیرهای تحقیق و شاخص‌های منتج از آن‌ها به وسیله آزمون تحلیل عاملی تاییدی بررسی و با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری به آزمون فرضیه‌های تحقیق پرداخته شد. اطلاعات مربوط به پاسخ‌های ۲۲۱ نفر از مدیران عامل، مدیران مالی، حسابداران مدیریتی، حسابرسان داخلی و مدیران منابع انسانی شرکت‌های تولیدی لوازم خانگی استان تهران جمع‌آوری شد تا بر اساس پرسشنامه محقق ساخته رابطه بین متغیرها برای آزمون فرضیه‌های تحقیق بررسی شود. نتایج تحلیلی فرضیه نخست نشان داد که مقدار آماره‌تی بدست آمده در پژوهش برابر با ۷,۱۵۰ و بالاتر از ۱,۹۶ می‌باشد و دلیل بر اثبات و تایید فرضیه نخست دارد. در خصوص فرضیه دوم، نتایج آماره‌تی مشخص ساخت که معنی داری تاثیر متغیر تعدیلگر اول پذیرفته شده است به طوری که مقدار ۱,۸۰۹ را به خود اختصاص داده که بالاتر از ۱,۹۶ بوده و متعاقباً مقدار پی ۰,۳۶ را به خود اختصاص داده است. از سوی دیگر، ضریب مسیر این اثر ۰,۳۱۵ بوده که نشان دهنده مثبت بودن اثر متقابل است. یعنی با ورود متغیر تعدیلگر تعهد مدیریت ارشد تاثیر ارزش‌های اصلی پایداری روی مدیریت ریسک پایداری تقویت می‌گردد. در ارتباط با فرضیه سوم، نتایج آماره‌تی مشخص ساخت که معنی داری تاثیر متغیر تعدیلگر دوم پذیرفته شده است به طوری که مقدار ۲,۴۸۲ را به خود اختصاص داده که بالاتر از ۱,۹۶ بوده و متعاقباً مقدار پی ۰,۰۷ را به خود اختصاص داده است. از سوی دیگر، ضریب مسیر این اثر ۰,۳۱۱ بوده که نشان دهنده

مثبت بودن اثر متقابل است. یعنی با ورود متغیر تدبیگر تعهد مدیریت ارشد تاثیر ارزش‌های اصلی پایداری روی مدیریت ریسک پایداری تقویت می‌گردد.

واژگان کلیدی: ارزش‌های اصلی پایداری، مدیریت ریسک پایداری، تعهد مدیریت ارشد، فشار ذینفعان، شرکت‌های تولیدکننده لوازم خانگی استان تهران.

مقدمه

مسئل و چالش‌های در حال ظهور در حوزه پایداری، مانند خطر تغییرات جوی، افزایش افسارگسیخته جمعیت و بروز ریسک‌های پایداری غیرقابل پیش‌بینی، به طور مداوم بر رشد پایدار تأثیر می‌گذارد (بوی و دی ویلرز^۱، ۲۰۱۷ ویجیلیک و همکاران^۲، ۲۰۱۷). به دلیل این همین نگرانی‌ها، مدیریت ریسک پایداری^۳ مورد توجه واقع شده است، زیرا این امر بر عملکرد سازمانی بلند مدت تأثیر می‌گذارد (اندرسون^۴، ۲۰۰۶؛ لانسن و همکاران^۵، ۲۰۱۴ و ساراواناموث^۶، ۲۰۱۸). مدیریت ریسک پایداری، بنابر تعریف اندرسون و اندرسون^۷ (۲۰۰۹) با ریسک‌های محیطی و اجتماعی مرتب است. بر همین اساس، شرکت‌ها تحت فشار قرار می‌گیرند تا نسبت به مسئولیت محیط‌زیست و مسئولیت اجتماعی خود پاسخگو باشند. نویسنده‌گان، در مطالعات خود به شش مؤلفه مدیریت ریسک پایداری اشاره می‌کنند: (الف) گرم شدن کره زمین و تغییرات آب و هوایی، (ب) تحریم‌های مختلف، (ج) مسئولیت محیط‌زیستی، (د) اکوسیستم‌ها، (ه) مسئولیت اجتماعی، و (د) پاسخگویی مدیران و کارگزاران ارشد. استدلال اصلی این است که اگر سازمانها مدیریت ریسک پایداری را به صورت واقعی و فعالانه اتخاذ کنند، می‌توانند به مدیریت با مسئولیت پذیری محیطی و اجتماعی با کیفیت بالا دست یابند. مدیریت ریسک پایداری، یک ضرورت اساسی برای توسعه پایدار سازمان‌ها است، زیرا عدم مدیریت ریسک‌های پایداری ممکن است منجر به عواقب منفی برای مزیت رقابتی و بقای بلند مدت کسب و کار شرکت‌ها شود (اندرسون، ۲۰۰۶). با این حال، ادبیات موجود شواهد محدودی را برای محرک‌های انگیزه سازمانی برای شرکت در مدیریت ریسک پایداری نشان می‌دهد. به طور خاص، ادبیات پژوهشی در مورد انطباق استراتژیک محرک‌های پایداری داخلی و خارجی در مدیریت ریسک پایداری، دارای سکون و ایستایی است (ویجیلیک و همکاران، ۲۰۱۹). بر همین اساس، در این پژوهش، مشخص خواهد شد که سازمان‌ها تا چه اندازه روش‌های پایداری را در ارزش‌های اصلی خود، به منظور تسهیل مدیریت ریسک پایداری لحاظ می‌کنند. ارزش‌های اصلی به سیستم‌های کنترل مدیریتی گفته می‌شود که تیم مدیریت ارشد از آنها برای ایجاد درک مشترک اهداف سازمانی در بین ذینفعان استفاده می‌کند (جولاندز و همکاران، ۲۰۱۵). ادبیات پژوهشی حاضر، بر استفاده از سیستم‌های کنترل مدیریت را در طراحی و اجرای استراتژی‌های سازمانی تاکید می‌کند (آکرولد و همکاران^۸، ۲۰۱۶). کنترل‌های مدیریتی که استراتژی‌های پایداری شرکت را تسهیل می‌کنند، توانایی مدیریت ریسک پایداری را دارند و فرصت‌هایی را برای ارتقاء تغییرات سازمانی فراهم می‌کنند (ویجیلیک و همکاران، ۲۰۱۶). علاوه بر این، ماهیت کنترل‌های مدیریتی که برای مدیریت ریسک‌ها استفاده می‌شود، بر استراتژی‌هایی تأکید می‌کند که بر جهت و عملکرد سازمان متمرکز هستند (سیمونز^۹، ۱۹۹۱). شواهد تجربی نشان می‌دهد که هم سیستم کنترل مدیریت و هم مدیریت ریسک، پتانسیل تغییر رفتار و شیوه‌های سازمانی را دارند (بوی و دی ویلرز،

¹. Bui & de Villiers

². Wijethilake et al

³. Sustainability risk management (SRM)

⁴. Anderson

⁵. Lenssen et al

⁶. Saravananmuthu

⁷. Anderson and Anderson

⁸. Akroyd et al

⁹. Simons

۲۰۱۷). در حالی که ادبیات موجود ارتباط بین کنترل های مدیریتی و مدیریت ریسک را تشخیص می دهد (Mikes^۱، Woods^۲، Funston & Wagner^۳؛ ۲۰۰۹، ۲۰۰۹)، مطالعات بسیار اندکی، استفاده از کنترل های مدیریتی در مدیریت ریسک پایداری را بررسی کرده اند. یکی از محدود و شاید انگشت شمار پژوهش های معتبر، پژوهش صورت گرفته توسط بوی و دی ویلرز (۲۰۱۷) است که چگونگی استفاده سازمان ها از استراتژی های تجاری و حسابداری مدیریت را در پاسخ به خطرات و فرصت های ناشی از تغییر سیاست های تغییر وضعیت آب و هوا بررسی می کند. با این حال، در مورد میزان حمایت ارزش های اصلی پایداری از مدیریت ریسک پایداری پشتیبانی می کند، اما ادبیات پژوهشی نشان می دهد که ارزش های اصلی پایداری از مدیریت ریسک پایداری پشتیبانی می کند، اما ادبیات پژوهشی نشان می دهد که این تأثیر به احتمال زیاد تحت تأثیر عوامل زمینه ای داخلی و خارجی از جمله (الف) تعهد مدیریت ارشد به پایداری و (ب) فشار ذینفع برای پایداری است (Wijgiliyik و Hemkaran، ۲۰۱۹). تعهد مدیریت عالی بخشی جدایی ناپذیر در اجرای هرگونه روش پایداری است، بدون آن ممکن است اجرای آن عملی نباشد (Wijgiliyik و Hemkaran، ۲۰۱۷). مساله پژوهش حاضر نیز با بررسی پژوهش های پیشین، بر این مبنای شکل می گیرد که به منظور پاسخگویی مؤثر، سازمان ها و شرکت تولیدی ایرانی باید با ذینفعان تعامل پویا داشته باشند، روابط بلند مدت را توسعه داده و انتظارات آنها را برآورده سازند. پوندیویلا و همکاران (۲۰۱۳) تأکید می کنند که درک مدیران از فشار ذینفعان، نقش ذینفعان را در تدوین استراتژی و عملکرد محیط زیست شرکت ها تعیین می کند. اگرچه مطالعات اندکی کاربردهای ریسک پایداری را مورد بررسی قرار داده، اما توجه کمی به درک تأثیر ارزش های اصلی پایداری بر مدیریت ریسک پایداری و تأثیر تعهد مدیریت ارشد و فشارهای ذینفعان در مورد پایداری شده است. بخش عمده ای از تحقیقات موجود در مورد ارزش های اصلی پایداری بر پایداری مربوط به ریسک زنجیره تأمین متمرکز شده است. در پاسخ به این مهم، این پژوهش، با هدف افزایش فهم و درک ما از اثرات تعديل کننده تعهد مدیریت ارشد و فشار ذینفعان بر رابطه بین ارزش های اصلی پایدار و مدیریت ریسک پایداری، انجام می گیرد و دو سوال اصلی برای پاسخ به این اهمیت مطرح می شود تا قوام دهنده پژوهش حاضر باشد:

۱. تأثیر ارزش های اصلی پایداری بر مدیریت ریسک پایداری چیست؟

۲. تعهد مدیریت ارشد و فشار ذینفعان در رابطه بین ارزش های اصلی پایداری و شیوه های مدیریت ریسک پایداری چیست؟

پیشینه پژوهش

مفهوم مدیریت ریسک سازمانی و مدیریت ریسک پایدار

ارکان مدیریت ریسک سازمانی، به راه و روشی که یک شرکت یا سازمان بر مبنای آن، فرآیندهای مدیریت ریسک را پایه گذاری کرده و بهبود تصمیم گیری های مهم شرکت می پردازد، اشاره دارد (Funston و Wagner، ۲۰۱۰). بر اساس نظر دلویت^۴ و (۲۰۱۰) مدیریت ریسک به عنوان یک مکمل اصلی عمل می کند که انسجام و پیوستگی تلاش های مدیریت ریسک فردی یک سازمان را به همراه دارد. ارکان مدیریت ریسک شامل سیاست ها، رویه ها، فرایندها و ساختار سازمانی برای تسهیل در پیشرفت قابلیت های مدیریت ریسک می باشد (Manab و عزیز^۵، ۲۰۱۹). تعاریف زیادی برای مفهوم مدیریت ریسک سازمانی ارائه شده است. پرین و همکاران^۶ (۲۰۰۰) مدیریت ریسک سازمانی را به عنوان

¹. Mikes

². Woods

³. Funston & Wagner

⁴. Deloitte

⁵. Manab & Aziz

⁶. Perin et al

رویکردی دقیق برای ارزیابی و شناسایی ریسک‌های ناشی از همه منابعی که دستیابی به اهداف استراتژیک و هدف یک سازمان را تهدید می‌کنند، تعریف می‌کنند. علاوه بر این، ریسک‌هایی را نشان می‌دهد که بیانگر فرصت‌های مربوط به استفاده از مزیت رقبایی می‌باشد. دیلاوج^۱ (۲۰۰۰) از سوی دیگر، مدیریت ریسک سازمانی را یک رویکرد ساختار یافته و مدون تعریف می‌کند که استراتژی، فرآیندها، افراد، فناوری و دانش را با هدف ارزیابی و مدیریت عدم قطعیت‌هایی که شرکت‌ها هنگام ایجاد ارزش با آن روبرو می‌شوند، تراز می‌کند". تعاریف حاکی از آن است که مدیریت ریسک سازمانی یک رویکرد جامع در مدیریت ریسک است که با نگاهی به پورتفوی از ریسک‌ها می‌توان به آن اشاره کرد. فرآیندی که مطابق با استراتژی شرکت می‌باشد؛ و شامل کارمندان در تمام سطوح سازمان می‌شود. اجرای آن به منظور افزایش ارزش سهامداران است (عزیز و ماناب، ۲۰۱۶).

در خصوص تبیین مفهوم مدیریت ریسک پایدار، باید گفت که ریسک پایداری، حوزه‌ای جدید و در حال ظهرور در ریسک و یکی از حوزه‌های ریسک مهم قرن بیست و یکم به شمار می‌آید. در ارتباط با ریسک پایداری، مدیریت ریسک پایداری به عنوان یک استراتژی کسب و کار مطرح می‌شود که اهداف سود را با «استراتژی‌ها و سیاست‌های سبز داخلی»^۲ تراز می‌کند. این سیاست‌ها به دنبال کاستن اثرات منفی محیط زیستی همراه با کاهش استفاده از منابع طبیعی و کاهش انتشار کربن، مواد سمی و فرآورده‌های فرعی هستند (زیو، ۲۰۱۳). هدف مدیریت ریسک پایداری این است که این هم ترازی به اندازه کافی کارآمد باشد تا ضمن حفظ محیط زیست، کسب و کار را توسعه داده و حفظ کند. مدیریت ریسک پایداری، همچنین در مورد ریسک‌های مسئولیت محیطی و اجتماعی تعریف شده است. مدیریت ریسک پایداری، به عنوان بخشی مهمی در مدیریت خطرات زیست محیطی، اخلاق و عدالت اجتماعی می‌شود و یک عنصر اصلی "توسعه پایدار" است و مربوط به مدیریت خطرات زیست محیطی، اخلاق و عدالت اجتماعی می‌باشد (اندرسون، ۲۰۰۵). مدیریت ریسک پایداری، گامی دیگر در تکامل از حوزه‌های سنتی مدیریت ریسک کسب و کار مانند عملیات، بازیابی از فاجعه^۳ و امنیت است. مدیریت ریسک پایداری، مدیریت ریسک را در سطح بالاتری از جمله تولید، ساخت و مدیریت تأمین کنندگان یا مواد در نظر می‌گیرد (زیو، ۲۰۱۳). پیاده سازی فرآیند پایداری شامل سه ارزش مهم شامل رشد، بازده سرمایه و مدیریت ریسک می‌باشد. شرکتی که نتواند ریسک مربوط به پایداری را مدیریت کند، توسط قانون گذاران با جریمه‌های روبرو شده و اعتبار شرکت‌ها نیز متعاقب آن رو به افول می‌گذارد (عزیز و همکاران، ۲۰۱۶). بسیاری از شیوه‌های شرکت با استراتژی پایدار اجرا شده توسط شرکت تقویت می‌شود (بونینی و گورنر، ۲۰۱۱). بسیاری از شیوه‌های مدیریت ریسک بر تجزیه و تحلیل کمی تمرکز دارند. مدیریت ریسک پایداری، دربرگیرنده‌ی ریسک‌های مرتبط با اعتبار ناشی از تأثیرات اجتماعی، زیست محیطی و اقتصادی می‌باشد (مک دونالد، ۲۰۱۱). براساس نظر اندرسون (۲۰۰۷) "مدیریت ریسک پایداری با ریسک‌های ناشی از حوزه‌های مسئولیت اجتماعی محیط زیست و شرکت‌ها سروکار دارد". مدیریت ریسک پایداری به مدیریت همه ریسک‌های شرکت‌ها در رابطه با جنبه‌های اجتماعی، زیست محیطی و اقتصادی اشاره دارد (یilmaz و Flouris^۴، ۲۰۱۰). قطعاً، مدیریت ریسک پایداری فرآیندی است که طیف گسترده‌ای از ریسک‌های ناشناخته و جدید را شناسایی و مدیریت می‌کند که از موضوعات پایداری برای دستیابی به ارزش

¹. Deloach². Internal green strategies and policies³. Zu⁴. Anderson⁵. Disaster recovery⁶. Bonini and Gorner⁷. MacDonald⁸. Yilmaz and Flouris

پایدار برای بقای طولانی مدت ناشی می شود. به دلیل پیچیدگی ریسک های ناشی از کسب و کار، مدیریت ریسک پایداری، باید در چارچوب مدیریت ریسک سازمانی در نظر گرفته شود (اندرسون و اندرسون^۱، ۲۰۰۹).

ارزش های اصلی پایداری

واضح ترین تعریف از ارزش پایدار توسط هارت و میلشتین^۲ (۲۰۰۳) در "ایجاد ارزش پایدار" ارائه شده است. هارت و میلشتین (۲۰۰۳) ارزش پایدار را به عنوان "استراتژی ها و رویه های تعریف می کنند که در حالی که به ایجاد ارزش برای سهامداران منجر می شود، به جهانی پایدار نیز کمک می کند. چارچوب هارت و میلشتین شامل روش ها و مقابس های ثابت برای تعریف ارزش پایدار است و تأثیرگذارترین نوع خود در زمینه علمی به شمار می آید. اندازه گیری ارزش پایدار در مدل آنها در دو شاخص یعنی مکانی (ذینفعان داخلی و خارجی) و زمانی (جهت گیری کوتاه مدت، متوسط و بلند مدت) می باشد. با این حال، این مدل بیش از یک دهه و نیم پیش ، در سال ۲۰۰۳ معرفی شد. دستور کار پایداری از آن زمان به طرز چشمگیری تغییر کرده است. در سال ۲۰۱۵، سازمان ملل متحد "اهداف توسعه پایدار ۲۰۳۰"^۳ را صادر کرد که به منظور تعریف جامع و بین المللی از پایداری آورده شده است. اهداف توسعه پایدار ۲۰۳۰ ، تمامی موارد مربوط به خط مشی سه گانه، نه فقط محیط زیست را شامل می شود: فقر ، نابرابری ، تغییرات آب و هوایی ، تخریب محیط زیست ، صلح و عدالت. یکی دیگر از تحولات چشمگیر دو دهه اخیر ، بحران مالی سال ۲۰۰۸ بود که خطرات "کوتاه مدت گرائی"^۴ را بر بیشینه سازی سود، متمرکز نمود. این پیامدها، که بسیاری غیرقابل برگشت نیز بود، شامل افت شاخص های سهام، فروپاشی موسسات مالی، بیکاری، فقر و افزایش نابرابری بود (هیزر^۵، ۲۰۱۱). بحران مالی این سوال چالش برانگیز را مطرح نمود که آیا "مسئلولیت اجتماعی شرکت"^۶ تهدیدی برای کسب و کارها محسوب می شود یا می تواند به عنوان یک فرصت ایده آل در نظر گرفته شود؟ (جیانا راکیس^۷ ، ۲۰۱۱). سرانجام، آنچه که با عنوان "انقلاب صنعتی چهارم"^۸ خوانده می شود، درک ما از کسب و کار و فرآیند ایجاد ارزش را مختل کرده است. رقمی سازی به عنوان عامل اصلی تحول در همه بخش های اقتصاد جدید شناخته شده است (کاگرمن^۹، ۲۰۱۵). در این زمینه، دارایی های نامشهود، مانند حق ثبت اختراع، دانش، توانایی منابع انسانی و غیره، به بخش اصلی ارزش یک شرکت تبدیل شده اند (فراسیون حسابداران اروپا^{۱۰} ، ۲۰۱۹). اگرچه اصطلاح "ارزش پایدار" غالباً در ادبیات پژوهشی بررسی می شود، اما این مفهوم به خوبی تعریف نشده است. اصطلاحات متراff مترادف عبارتند از: "هم آفرینی ارزش"^{۱۱} ، "ارزش مشترک"^{۱۲} ، "ارزش اجتماعی" ، "ارزش محیطی" و "ارزش ذینفعان". عبارتی که با بیشترین فراوانی ظاهر می شوند عبارتند از: "ارزش مشترک" و "ارزش پایدار" (پورتر و کرامر^{۱۳} ، ۲۰۱۹).

تعهد مدیریت ارشد

¹. Anderson and Anderson

². Hart and Milstein

³. 2030 Sustainable Development Goals (SDGs)

⁴. Short-termism

⁵. Heyzer

⁶. Corporate social responsibility (CSR)

⁷. Giannarakis

⁸. Fourth Industrial Revolution

⁹. Kagermann

¹⁰. Federation of European Accountants FEE

¹¹. value co-creation

¹². shared value

¹³. Porter and Kramer

نویی و همکاران^۱ (۲۰۰۰) تعهد سازمانی را به عنوان درجه و میزانی معرفی می کنند که یک کارمند از طریق سازمان تعریف می شود و تمایل دارد تا اهداف سازمانی را محقق سازد. همین عقیده توسط رایینز^۲ (۲۰۰۷) بیان شده است که تعهد سازمانی، درجه ای است که یک کارمند با یک سازمان خاص و اهداف و آرمان های آن برای حفظ عضویت در سازمان شناخته می شود. تعاریف تعهد سازمانی که قبلاً بیان شده بود، توسط لوتنز^۳ (۲۰۰۶) خلاصه می شود: "به عنوان یک نگرش، تعهد سازمانی اغلب به عنوان (۱) تمایل به انجام سطح بالایی از تلاش در راستای اهداف سازمان و (۲) یقین و اطمینان به ارزش و اهداف سازمان تعریف می شود. "تعهد معمولاً با عواملی نظیر انسجام گروهی، یکپارچگی، جامعه پذیری، روحیه، رهبری یا وفاداری مرتبط با موضوعات قدرت در ارتباط است(رایینز، ۲۰۰۷). تعهد اغلب با وفاداری نسبت به : خود، دیگران، گروهی از افراد، سازمان یا ایدئولوژی: هم جهت می باشد. با این حال، به طور کلی جوهر تعهد وفاداری است. تعهد به عنوان رابطه ای از خودگذشتگی فردی به سازمان تلقی می شود. وفاداری و جهت گیری هدف، دو مفهوم یکپارچه به معنای تعهد می باشند(سیف الله، ۲۰۱۴). مدیریت ارشد، بالاترین نهاد تصمیم گیرنده در سازمان می باشد. آنها به عنوان بالاترین مقامات یا مدیران در سازمان، وظیفه دستیابی به اهداف را از طریق و با اعضای دیگر بر عهده دارند(ویلن و هانگر^۴، ۲۰۰۶). وظیفه مدیریت ارشد، چند بعدی است و به سمت دستیابی به رفاه عمومی سازمان، که از رسالت، اهداف، استراتژی ها و فرایندهای کسب و کار ایجاد می شود، جهت گیری شده است. بنابراین ، مدیریت ارشد باید مهارت هایی داشته باشد تا بتواند فرایند برنامه ریزی استراتژیک را به طور مؤثر مدیریت کند. آنها در مورد موفقیت یا عدم موفقیت سازمان، موضع تعیین کننده ای دارند. با استناد به توضیحات فوق می توان نتیجه گرفت که تعهد مدیریت عالی یکی از مهمترین ویژگی های توانمندسازی سازمانی است (رایینز، ۲۰۰۷). مدیریت ارشد، نقش حیاتی و بنیادین در پیاده سازی استراتژی های پایداری ایفا می کند، زیرا این تصمیمات دربردارنده تعهد به منابع و تغییرات سازمانی می باشد (بانسال و روث^۵، ۲۰۰۰ و گونزالو-بنیتو، ۲۰۱۰). بانسال و روث (۲۰۰۰) خاطرنشان کردن که تعهد مدیریت ارشد برای تشخیص میزان تمرکز و توجه سازمان ها به موضوع پایداری، بسیار ضروری است.

ویجتیلیک و همکاران (۲۰۱۷) بیان می دارند که اگرچه سازمان ها سیاست ها و شیوه های پایداری را به عنوان یک فشار نهادی هنجاری حفظ می کنند، اما تعهد مدیریت ارشد به فلسفه پایداری، شاخص های اصلی تعیین کننده موفقیت اجرای استراتژی های پایداری به شمار می آیند. علاوه بر این، مدیریت ارشد متعهد به ارزش های پایداری، گاهی اوقات برنامه ریزی پایداری خود را بدون توجه به برنامه سازمانی پیش می برد. طور سنتی، گرچه ریسک پایداری اکثراً موضوعی خارج از سازمان تلقی می شود، اما اهمیت روزافزون موضوعات پایداری برای سازمان ها بر درونی کردن استراتژی های سازمانی تأثیر می گذارد؛ به طور خاص، وظیفه اصلی مدیریت شناسایی و سرمایه گذاری در پروژه هایی است که بالاترین بازده ممکن را ایجاد می کنند. بنابراین ، به نظر می رسد، تعهد مدیریت ارشد به پایداری نقش مهمی در مدیریت ریسک پایداری دارد (ویجتیلیک و همکاران، ۲۰۱۹).

فشار ذی نفعان

¹. Noe et.al

². Robbins

³. Luthans

⁴. Wheelen and Hunger

⁵. Bansal & Roth

مطابق نظریه ذینفعان، فشارهای ذینفعان منجر به ایجاد انگیزه قابل توجهی برای سازمان‌ها جهت اتخاذ شیوه‌های مختلف زیست محیطی می‌شوند (بایسی و وربیک^۱، ۲۰۰۳؛ ایزی و لینوکس^۲، ۲۰۰۶). فریمن^۳ (۱۹۸۴) ذینفعان را به عنوان "هر گروه یا فردی که می‌تواند بر دستیابی به اهداف یک سازمان تأثیر بگذارد یا تحت تأثیر آن قرار گیرد" تعریف می‌کند. در این تعریف، فریمن (۱۹۸۴) این موضع را اتخاذ کرد که بر مبنای آن، شرکت‌ها پیامدهای بیرونی ایجاد می‌کنند که بر بسیاری از طرفین تأثیر می‌گذارد و هم تأثیر داخلی و هم تأثیر خارجی دارد. پیامدهای بیرونی، اغلب باعث می‌شوند تا ذینفعان فشارها را بر شرکت‌ها افزایش دهند تا تأثیرات منفی را کاهش داده و بر موارد مثبت بیفزایند. در نظریه نهادی، استدلال می‌شود که "مشارکت ذینفعان" به منظور ایجاد مشروعیت اجتماعی برای شرکت‌ها مهم است. قابلیت‌های سازمانی که همکاری و یادگیری زیست محیطی را تقویت می‌کنند بخش مهمی از تعامل ذینفعان است. پاسخ‌گویی به فشار ذینفعان به توانایی‌های یادگیری سازمانی احتیاج دارد، به ویژه هنگامی که فشارهای متقاضی از انواع ذینفعان، وجود داشته باشد (رووم و ویجن^۴، ۲۰۰۶). ذینفعان هم ذینفعان داخلی و خارجی را شامل می‌شود. ذینفعان داخلی به حوزه آموزش سازمانی مربوط می‌باشند زیرا کارمندان، غالباً مبتکر و گیرنده فعالیت‌های محیطی کنشگرایانه یک سازمان به شمار می‌آیند (دایلی و هوانگ^۵، ۲۰۰۱؛ هانا و همکاران^۶، ۲۰۰۰). پشتیبانی و رهبری از مدیران ارشد برای اطمینان از درک گسترده سازمان و تعهد به مسائل زیست محیطی بسیار حیاتی است (زو و همکاران^۷، ۲۰۰۸). این تعهدات برای اتخاذ برنامه‌های جدید زیست محیطی و بهبود استراتژی سازمانی محیط زیستی با گذشت زمان از اهمیت اساسی برخوردار شده است. به ویژه، نگرش‌ها و دیدگاه‌های مدیریتی (کورданو و فریز^۸، ۲۰۰۰) تفسیرهای مدیریتی (شارما^۹، ۲۰۰۰) و ارزش‌های محیط زیستی و رهبران ارشد، همه بر تصمیم گیری‌های مدیریتی در رابطه با فعالیت‌های زیست محیطی آن تأثیر می‌گذارند (فرناندز و همکاران^{۱۰}، ۲۰۰۳؛ شارما، ۲۰۰۰). بنابراین، کارکنان، به عنوان ذینفعان داخلی نقش مهمی در اتخاذ شیوه‌های عملیاتی محیط زیست دارند. سازمان‌هایی که نسبت به فشارهای ذینفعان داخلی (کارکنان و مدیران) به منظور اجرای ابزارهای مدیریت محیط زیست کنش‌گرایانه تاب آوری دارند، یک چرخه مطلوب ایجاد می‌کنند که منجر به فشارهای اضافی از طرف ذینفعان داخلی می‌شود. بدین معنی که، با اجرای آموزش‌های زیست محیطی، شرکت‌ها ممکن است می‌توانند متقاضیان با استعدادی را استخدام نمایند که دارای اولویت جدی برای کار در بنگاه‌هایی با فلسفه‌های مدیریت محیط زیست کنش‌گرایانه هستند. این استدلال‌ها حاکی از آن است که شرکت‌ها برای شناسایی و تعیین فشارهای ذینفعان داخلی (کارمندان) خود، برنامه‌های حسابرسی زیست محیطی را پیاده سازی می‌کنند (سارکیس و همکاران^{۱۱}، ۲۰۱۰). ذینفعان خارجی برخلاف ذینفعان داخلی، کنترل منابع سازمانی مهم را در دست ندارند (شارما و هنریاک^{۱۲}، ۲۰۰۵). در عوض، آنها این توانایی را دارند که افکار عمومی را به نفع یا در تقابل با اقدامات محیطی سازمان تنظیم یا بسیج کنند (فریمن^{۱۳}، ۱۹۸۴). گروه‌های ذینفع خارجی،

¹. Buysse and Verbeke². Eesley and Lenox³. Freeman⁴. Roome and Wijen⁵. Daily and Huang⁶. Hanna et al⁷. Zhu et al⁸. Cordano and Frieze⁹. Sharma¹⁰. Fernandez et al¹¹. Sarkis et al¹². Sharma and Henriques¹³. Freeman

شامل مشتریان، کارگزاران دولت، سهامداران و جامعه می باشند. نهادهای نظارتی و دولت (بکر^۱، ۲۰۰۷) مشخص ترین و ویژه ترین ذینفعان خارجی در مورد مسائل زیست محیطی هستند و به طور معمول با فشارهای اجباری همراه هستند (ژو و سارکیس، ۲۰۰۷). ذینفعان "افراد و هیئت موسسانی هستند که به طور داوطلبانه یا غیر داوطلبانه در ایجاد ثروت شرکت ها مشارکت دارند و بنابراین ذینفعان بالقوه آن محسوب می شوند" (پوست و همکاران^۲، ۲۰۰۲). نظریه ذینفعان بیان می دارد که سازمانها برای تحقق اهداف سازمانی باید انتظارات اعضای مؤثرتر مانند کارمندان، مشتریان، تأمین کنندگان، دولت، رقبا، رسانه ها و جامعه را در نظر بگیرند (فریمن، ۱۹۸۴). طبق گفته فریمن (۱۹۸۴)، سازمان ها می توانند در صورت ایجاد روابط طولانی مدت مثبت با ذینفعان، به بقای خود ادامه دهند. فیگ و شلتیگر (۲۰۰۰) نشان می دهند که موقفيت مالی سازمان و مشروعيت سهامداران آن در هم تنیده است. اين مفهوم حاکي از آن است که رابطه با ذینفعان هنگامی ايجاد می شود که يك سازمان رویکرد مدیریتي را اتخاذ کند که داراي پايداري باشد و ابعاد اقتصادي، اجتماعي و محیطي را در سیستم ها و فرآيندهای خود ادغام نماید (جولاندز و همکاران، ۲۰۱۸). نظریه ذینفعان همچنین در خصوص توضیح راهکارهایی که سازمان ها در موقعیت های خاص در ارتباط با اخلاق کسب و کار، حاکمیت شرکت ها، مسئولیت اجتماعی آنها، حفاظت از محیط زیست (رودریگو و همکاران^۳، ۲۰۱۳)، توسعه پايدار و پايداري بکار می گيرند، استفاده می شود (هوريش و همکاران^۴، ۲۰۱۴؛ روندينلی و بري^۵، ۲۰۰۰، استیورر و همکاران^۶، ۲۰۰۵). هريش و همکاران (۲۰۱۴) نشان می دهند که مضماین اصلی هر دو نظریه ذینفعان و پايداري از نظر ايجاد ارزش بلند مدت زیست محیطی، اجتماعي و اقتصادي برای ذینفعان و سازمان مشابه هستند.

پيشينه های پژوهشي داخلی و خارجي بر مبنای نويسنده/عنوان و نتایج در قالب جداول زير عنوان می گردد:

جدول (۱): پيشينه های پژوهشي داخلی بر مبنای نويسنده/عنوان و نتایج

نويسنده / سال	عنوان پژوهش	نتیجه پژوهش
احمدی خوشابری و کاردوست پوستین سرایی (۱۳۹۸)	بررسی تاثیر گزارشگری پايدار بر رابطه ميان مدیريت ريسک و عملکرد مالی شركت های پذيرفته شده در بورس اوراق بهادرار تهران	اين پژوهش با هدف بررسی تاثير گزارشگری پايدار بر رابطه ميان مدیريت ريسک شركت و عملکرد مالی شركت های پذيرفته شده در بورس اوراق بهادرار تهران انجام شد. مدیريت ريسک شركت و گزارشگری پايدار شركت متغير مستقل تحقيق و متغير عملکرد مالی، متغير وابسته تحقيق بودند. نمونه آماری تحقيق شامل ۹۶ سال-شركت مشاهده (۷ سال مالي و ۱۳۸ شركت) طی بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶ از شركت های پذيرفته شده در بورس اوراق بهادرار تهران بود. تجزие و تحليل فرضيه های تحقيق با استفاده از روش رگرسيون ترکيي و رگرسيون پانل ديتا با استفاده از نرم افزار Eviews10 انجام گردید. تجزие و تحليل فرضيه ها در اين تحقيق با استفاده از روش تخمين EGLS در سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان داد که مدیريت ريسک شركت تاثير معناداري بر عملکرد مالی شركت ندارد. گزارشگری پايدار تاثير منفي و معناداري بر عملکرد مالی دارد، بر اين اساس می توان عنوان نمود با افزایش گزارشگری پايدار، عملکرد مالی شركت کاهش می يابد و در نهايیت نتایج نشان داد که گزارشگری پايدار تاثير معناداري بر رابطه ميان مدیريت ريسک شركت و عملکرد مالی ندارد.
رضائي (۱۳۹۸)	بررسی ارتباط بين نوآوری های	اين پژوهش به بررسی ارتباط بين نوآوری های حسابداری و گزارشگری پايداري در

¹. Backer

². Post et al

³. Rodriguez et al

⁴. Hörisch et al

⁵. Rondinelli & Berry

⁶. Steurer et al

راستای توسعه پایداری (مطالعه موردی: شرکت ایرانخودرو) پرداخته است. نتایج پژوهش انجام شده نشان داده است که نوآوری حسابداری میتواند با گزارشگری پایداری در راستای توسعهپایداری شرکت ایرانخودرو ارتباط مثبت و معنادار داشته باشد تلاش این پژوهش برای استفاده از امکانات جدید در حوزه حسابداری می باشد تا سازمان بتواند به عنوان ابزاری برای بهبود گزارشگری پایداری خود کمک گرفت.	حسابداری و گزارشگری پایداری در راستای توسعه پایداری (مطالعه موردی: شرکت ایرانخودرو)	
نتایج حاصل از آزمون فرضیات این پژوهش نشان می دهد میان مولفه های استراتژی زیست محیطی، عدم اطمینان محیط زیست و تعهد مدیریت ارشد بر عملکرد سازمانی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین، میان مولفه های تدارکات پایدار و طراحی پایدار استراتژی های زیست محیطی و عملکرد سازمانی نیز ارتباط معناداری وجود دارد.	اثرات استراتژی و عدم اطمینان زیست محیطی و تعهد مدیریت ارشد بر عملکرد سازمانی در شرکت های تولیدی استان چهارمحال و بختیاری	جانباز (۱۳۹۸)

جدول (۲): پیشینه های پژوهشی خارجی بر مبنای نویسنده/عنوان و نتایج

نویسنده و سال	عنوان پژوهش	نتیجه تحقیق
کوالسزکی و کوچارسکا ^۱ (۲۰۲۰)	درآمدها و نتایج عملکردهای مسئولیت اجتماعی شرکتها: فشار ذینفعان، فرهنگ، تعهد کارکنان، شهرت شرکت ها و عملکرد برندهای حرفه ای	این مطالعه با هدف مقایسه ادراک کارکنان از مسئولیت اجتماعی شرکت ها و ارزش های حرفه ای، درآمدها و نتایج عملکرد در صنعت ساخت و ساز در لهستان و آلمان انجام شده است. این پژوهش مدلی را ارائه می دهد که تأثیر فشار ذینفعان، فرهنگ و شیوه های مسئولیت اجتماعی شرکت ها در عملکرد نام تجاری شرکت را بررسی می کند. یافته ها حاکی از آن است که ساختار روابط برای شرکت های ساختمنی با مدیریت پروره در یک کشور توسعه یافته مانند آلمان و لهستان که به سرعت در حال تغییر و تحول است متفاوت است. روش مدل سازی معادلات ساختاری برای تجزیه و تحلیل تفاوت بین ساختارهای روابط با استفاده از نرم افزار AMOS و فرآیند به کار گرفته شد. یافته کلیدی نشان می دهد که فشار ذینفعان می تواند به سیستم سازگار با مسئولیت اجتماعی شرکت ها و ارزش های حرفه ای در محیط تجاری منجر شود.
سرoka- استولکا و فیجورک ^۲	تقویت توسعه پایدار شرکت ها: استراتژی فعال محیطی، فشار ذینفعان و نقش تعديل کننده اندازه شرکت	در این مقاله تأثیر ۱۰ نوع متمایز از فشار ذینفعان در اتخاذ استراتژی های زیست محیطی، با تمرکز ویژه بر استراتژی محیط زیست فعل ارزیابی شده است. اثر تعديل اندازه شرکت در این رابطه به طور عمیق بررسی شده است. وجود رابطه بین فشار ذینفعان و استراتژی های زیست محیطی با مطالعات بیشمار مورد بررسی قرار گرفته است. این مطالعه به طور قابل توجهی به این بحث مداوم می افزاید، زیرا اثر تعديل اندازه شرکت به ندرت در ادبیات بررسی شده است. نتایج حاصل از مدل های رگرسیون لجستیک تقریباً به اتفاق آرا تأثیر فشار ذینفعان را تأیید کرد. اثر مثبت، اما غیرخطی، مستقیم و تعديل شده فشارهای تنظیم کننده، رقبا، مشتری، سازمان های غیر دولتی، رسانه ها، سهامداران و کارمندان در استراتژی محیط زیست فعل کشف شد. در مورد تأمین کنندگان، مصرف کنندگان و مدیریت ارشد، رابطه فشار ذی نفعان- استراتژی محیط زیست فعل پیچیده تر بود. همچنین، به نظر می رسد شرکت های بزرگ در هنگام اتخاذ استراتژی محیط زیست فعل نسبت به شرکتهای کوچک نسبت به شرکتهای کوچک مقاومت بیشتری دارند.
ویجتیلیک و همکاران (۲۰۱۹)	ارزشهای اصلی پایداری و مدیریت ریسک پایداری: اثرات تعديل کننده تعهد مدیریت ارشد و فشار ذینفعان بر رابطه بین ارزشهای اصلی پایداری و مدیریت ریسک پایداری می پردازد. داده های نظرسنجی از مدیریت ارشد در سازمان های محلی و چند ملیتی در سریلانکا جمع آوری گردید. داده ها با	این مطالعه به بررسی اثرات تعديل کننده تعهد مدیریت ارشد و فشار ذینفعان بر رابطه بین ارزشهای اصلی پایداری و مدیریت ریسک پایداری می پردازد. داده های نظرسنجی از کننده تعهد مدیریت بالا و فشار

¹ Kowalczyk, R., & Kucharska² Seroka-Stolka, O., & Fijorek

استفاده از الگوی معادلات ساختاری حداقل مربuat جزئی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت، همانطور که پیش بینی شده است، تعهد مدیریت ارشد به پایداری رابطه را تعديل می کند. اما برخلاف انتظار، فشار ذینفعان برای پایداری تأثیر منفی بر رابطه دارد. بینش جدیدی در مورد انطباق استراتژیک محرك های پایداری داخلی و خارجی در مدیریت ریسک پایداری در این پژوهش اضافه گردید.

ذینفعان.

فرضیه های پژوهش فرضیه اصلی پژوهش

ارزش های اصلی پایداری، با توجه به نقش های تعديل کنندگی تعهد مدیریت ارشد و فشار ذینفعان، تأثیر مثبت و معناداری بر مدیریت ریسک پایداری دارد.

فرضیه های ویژه پژوهش

۱. ارزش های اصلی پایداری بر مدیریت ریسک پایداری، تأثیر معناداری دارد.
۲. ارزش های اصلی پایداری با توجه به نقش تعديل گر تعهد مدیریت ارشد، بر مدیریت ریسک پایداری، تأثیر معناداری دارد.
۳. ارزش های اصلی پایداری با توجه به نقش تعديل گر فشار ذی نفعان، بر مدیریت ریسک پایداری، تأثیر معناداری دارد.

روش شناسی پژوهش

جامعه آماری، روش نمونه گیری و حجم نمونه

جامعه آماری پژوهش حاضر را مدیران عامل، مدیران مالی، حسابداران مدیریتی، حسابرسان داخلی و مدیران منابع انسانی شرکت های تولیدی لوازم خانگی استان تهران تشکیل می دهند. بر اساس آخرین بررسی صورت گرفته تعداد شرکت های مورد نظر برابر با ۲۱۷ شرکت می باشد. در این پژوهش به منظور نمونه برداری از روش تصادفی طبقه ای استفاده گردید. نمونه برداری تصادفی طبقه ای مستلزم طبقه بندی و سپس انتخاب تصادفی آزمودنی ها از هر طبقه است؛ دلیل آن هم این است که در این نوع نمونه گیری، جامعه آماری ابتدا به گروه های ناسازگاری که در بافت پژوهش مرتبط، متناسب و معنادار هستند تقسیم می شود. در این پژوهش، حجم نمونه از طریق فرمول کوکران برای جوامع معلوم تعیین گردید.

$$n = \frac{Nz^2 p(1-p)}{N(d)^2 + z^2 p(1-p)}$$

بنابراین حجم نمونه برای تعداد ۵۲۱ نفر از جامعه آماری، مورد نیاز پژوهش عبارت است از:

$$n = \frac{521 * 1.96^2 * 0.5(0.5)}{521 * (0.05)^2 + 1.96^2 * 0.5(0.5)} = 221$$

براساس فرمول فوق، در جامعه آماری مورد نظر این پژوهش، تعداد نمونه ۲۲۱ نفر خواهد بود. در نهایت، روش نمونه گیری پژوهش به صورت تصادفی طبقه ای می باشد.

روش گردآوری اطلاعات

از آنجایی که پژوهش حاضر از نوع توصیفی می‌باشد، همچون بسیاری از مطالعات توصیفی از منابع ثانویه برای روشن شدن مباحث نظری تحقیق و بدست آوردن اطلاعات مورد نیاز از روش جمع‌آوری کتابخانه‌ای به عنوان مفیدترین روش استفاده شده است. از این روش برای جمع‌آوری اطلاعات در زمینه ادبیات و پیشینه استفاده گردیده است. لذا با مطالعه کتاب‌ها، مقالات و تحقیقات دیگر پژوهشگران و جستجو در اینترنت اطلاعات مورد نیاز جمع‌آوری گردید. همچنین، در این تحقیق از ابزار پرسشنامه که به عنوان یکی از ابزارهای بسیار متداول در تحقیقات پیمایشی می‌باشد، استفاده شده است.

ابزارهای گردآوری داده‌ها و اطلاعات

در این بخش، به منظور گردآوری اطلاعات در زمینه مبانی نظری و ادبیات تحقیق موضوع، از منابع کتابخانه‌ای، مقالات، کتاب‌های مورد نیاز و نیز از شبکه جهانی اطلاعات (اینترنت) استفاده خواهد شد. ابزار اصلی مورد استفاده در این تحقیق، پرسشنامه است. پرسشنامه این پژوهش، شامل دو قسمت می‌باشد. قسمت اول دربرداشته ویژگی‌های فردی پاسخ‌دهندگان با فیلترهای اطلاعاتی جنسیت، سن، تحصیلات و سابقه کاری می‌باشد. بخش دوم از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت برخوردار بوده (جدول ۳) و مشتمل بر ۳۹ گویه می‌باشد که متغیرهای پژوهش را می‌سنجد. گویه‌های متغیرها از طریق استفاده از ترجمه مقالات معتبر انگلیسی زیر نظر استاد راهنمای و استاد مشاور به فارسی برگردانده که مشخصات آنها به طور کامل در جدول شماره زیر آورده شده است:

جدول (۳): جدول گویه‌های پرسشنامه پژوهش

منابع	گویه‌ها	متغیرها
(ویژه‌یک و همکاران، ۲۰۱۹).	در این شرکت، تعهد اخلاقی و حرفة‌ای در راستای پیاده سازی شیوه‌های پایداری وجود دارد.	ارزش‌های اصلی پایداری
	در این شرکت، پاسخگویی و مسؤولیت پذیری کافی نسبت به فعالیت‌های پایداری وجود دارد.	
	در این شرکت، پرداختن به مقوله پایداری به منظور دستیابی به موفقیت، بسیار مهم است.	
	در این شرکت، مساله پایداری، در قیاس با مسائل دیگر، اولویت اصلی و کلیدی به شمار می‌آید.	
	در این شرکت، موضوع پایداری و چگونگی استفاده از آن، به عنوان مزیت رقابتی در نظر گرفته می‌شود.	
	در این شرکت، هزینه‌های مرتبط با دستمزد در قیاس با شرکت‌های دیگر تولیدی، در سطح مطلوب و رضایت‌بخشی قرار دارد.	
	در این شرکت، هزینه‌های مرتبط با انرژی در قیاس با شرکت‌های دیگر تولیدی، در سطح مطلوب و رضایت‌بخشی قرار دارد.	
	در این شرکت، هزینه‌های مرتبط با مواد مورد استفاده در قیاس با شرکت‌های دیگر تولیدی، در سطح مطلوب و رضایت‌بخشی قرار دارد.	
	در این شرکت، هزینه‌های مرتبط با امکانات در قیاس با شرکت‌های دیگر تولیدی، در سطح مطلوب و رضایت‌بخشی قرار دارد.	
	در این شرکت، هزینه‌های مرتبط با تهیه، توزیع و حمل و نقل در قیاس با شرکت‌های دیگر تولیدی، در سطح مطلوب و رضایت‌بخشی قرار دارد.	
(ویژه‌یک و همکاران، ۲۰۱۷) و (جایو لا، ۲۰۱۵).	در این شرکت، میزان مالیات، متناسب با هزینه‌ها و درآمدها پرداخت می‌شود.	
	در این شرکت، نوسان نرخ ارز بر میزان کیفیت و قیمت محصولات تاثیر می‌گذارد.	
	در این شرکت، سیاست و راهبرد نفوذ در بازارهای جهانی به منظور ارائه محصولات ایرانی در نظر گرفته می‌شود.	

	<p>در این شرکت، میزان تقاضای بالقوه بازار داخلی، مورد ارزیابی و تجزیه و تحلیل دقیق قرار می‌گیرد.</p> <p>در این شرکت، میزان رشد در سهم بازار، مورد ارزیابی و تجزیه و تحلیل دقیق قرار می‌گیرد.</p> <p>در این شرکت، میزان رشد فروش، مورد ارزیابی و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.</p>	
(ویژه‌یک و همکاران، ۲۰۱۹).	در این شرکت، ریسک‌های مربوط به اینمنی و کیفیت عملکرد، به صورت مداوم بررسی می‌گردد.	مدیریت ریسک
(ویژه‌یک و همکاران، ۲۰۱۷)	<p>در این شرکت، ریسک‌های مربوط به عدم اعتبار و کارآمدی عملیات و رویه‌ها، به صورت پیوسته بررسی می‌گردد.</p> <p>در این شرکت، بررسی ریسک‌های پایداری، مبتنی بر مشتریان کلیدی می‌باشد.</p> <p>در این شرکت، بررسی ریسک‌های بازار در ارتباط با پایداری، مبتنی و مرکز بر تحلیل رقبا می‌باشد.</p> <p>در این شرکت، بررسی ریسک‌های پایداری، جایگزین محصولات شده است.</p> <p>در این شرکت، بررسی ریسک‌های فشار افکار عمومی در خصوص استفاده بیش از حد از منابع وجود دارد.</p> <p>در این شرکت، بررسی ریسک‌های اعتباری در خصوص سرمایه‌گذاری در پروژه‌های با محوریت پایداری وجود دارد.</p> <p>در این شرکت، ریسک‌های عدم انتباخت با الزامات قانونی و داوطلبانه وجود دارد.</p>	پایداری
(ویژه‌یک و همکاران، ۲۰۱۹).	<p>در این شرکت، مدیریت ارشد، حمایت کافی و کامل از شیوه‌های پایداری را انجام می‌دهد.</p> <p>در این شرکت، مدیریت ارشد متعهد است که مسائل پایداری ناشی از عملیات را افزایش دهد.</p> <p>در این شرکت، مدیریت ارشد به طور مداوم تأثیرات پایداری کسب و کار را ارزیابی می‌کند.</p> <p>در این شرکت، مدیریت ارشد رفتاری را نشان می‌دهد که نشان دهنده پایداری به عنوان یک مزیت رقابتی است.</p>	تعهد مدیریت ارشد
(ویژه‌یک و همکاران، ۲۰۱۹).	در این شرکت، مدیریت ارشد در ک خوبی از شیوه‌های پایداری رقبا دارد.	
(ویژه‌یک و همکاران، ۲۰۱۷)	<p>در این شرکت، مدیریت ارشد درباره نیازهای پایداری مشتریان اطلاعات زیادی دارد.</p> <p>در این شرکت، مدیریت ارشد دانش زیادی در مورد الزامات پایداری صنعت دارد.</p> <p>در این شرکت، مدیریت ارشد روش‌های پایداری را ببه صورتی موثر در بین ذینفعان ایجاد می‌کند.</p>	
(ویژه‌یک و همکاران، ۲۰۱۹).	فشارها و الزمات قانونی از سوی دولت و دیگر نهادهای قانونگذار در خصوص موضوعات محیط زیستی و پایداری وجود دارد.	
(ویژه‌یک و همکاران، ۲۰۱۷)	<p>پیگیری‌های از مداوم از سوی تامین کنندگان در خصوص موضوعات محیط زیستی و پایداری وجود دارد.</p> <p>پیگیری‌های از مداوم از سوی ذی نفعان اصلی در خصوص موضوعات محیط زیستی و پایداری وجود دارد.</p> <p>پیگیری‌های از مداوم از سوی سازمان‌های مردم نهاد و جامعه در خصوص موضوعات محیط زیستی و پایداری وجود دارد.</p> <p>پیگیری‌های مداوم از سوی کارکنان شرکت در خصوص موضوعات محیط زیستی و پایداری وجود دارد.</p> <p>پیگیری‌های مداوم از سوی رقبا در خصوص موضوعات محیط زیستی و پایداری وجود دارد.</p>	فشار ذی نفعان

همچنین، در راستای اعتبار محتوا، پرسش‌های هر کدام از متغیرها توسط ۱۰ نفر از استادان و خبرگان دانشگاهی، مورد بررسی قرار گرفته و آن‌ها درباره سودمند بودن یا نبودن هر کدام از گویه‌ها اظهارنظر کردند و در نهایت پس از محاسبه و مشخص شدن ضریب لاوشة، اعتبار محتوایی تمام گویه‌ها مورد تایید قرار گرفت. در این پژوهش، با استفاده از نرم‌افزار

SPSS، ابتدا به توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخگویان از نظر توزیع فراوانی پرداخته شده است و سپس متغیرهای تحقیق از نظر شاخص‌های مرکزی و پراکندگی، مورد بررسی قرار گرفته‌اند. همچنین، در این پژوهش، با توجه به حجم نمونه و نرمال بودن داده‌ها، شرایط استفاده از آمار پارامتریک برای تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها برقرار بوده و بر این اساس، برای آزمون فرضیه‌های تحقیق، نرم‌افزار PLS، استفاده شده است.

نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌های پژوهش بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش

در این پژوهش از آزمون معتبر کولموگروف اسمیرنوف^۱ برای بررسی فرض نرمال بودن داده‌های پژوهش استفاده شده است؛ در این آزمون با توجه به فرضیات زیر گام به بررسی نرمال بودن داده‌ها نهاده شده است:

H0 : داده‌ها دارای توزیع نرمال هستند.

H1 : داده‌ها دارای توزیع نرمال نیستند.

با توجه به جدول آزمون کولموگروف اگر سطح معناداری برای کلیه متغیرهای مستقل و وابسته بزرگتر از سطح خطای ۵ درصد باشد توزیع داده‌ها نرمال می‌باشد.

جدول(۴): آزمون نرمال بودن متغیرهای مورد بررسی

متغیر	حجم نمونه	آماره آزمون	سطح معنی داری	نتیجه
ارزش‌های اصلی پایداری	۲۲۱	۰,۰۶۹	۰,۰۱۳	نرمال نیست
مدیریت ریسک پایدار	۲۲۱	۰,۰۶۱	۰,۰۴۳	نرمال نیست
تعهد مدیریت ارشد	۲۲۱	۰,۰۵۹	۰,۰۴۸	نرمال نیست
فشار ذینفعان در راستای پایداری	۲۲۱	۰,۱۷۴	۰,۰۰۵	نرمال نیست

باتوجه به مقادیر جدول فوق که سطح معناداری آزمون برای تمامی متغیرها کمتر از میزان ۰/۰۵ می‌باشد، و متغیر ارزهای مطلوب مشتری نیز برابر ۰/۰۵ است، لذا می‌توان بیان کرد که فرضیه H0 رد شده و لذا توزیع متغیرها از توزیع نرمال پیروی نمی‌کنند. لذا برای بررسی روابط متغیرهای پژوهش و بررسی فرضیات از روش‌های ناپارامتری استفاده می‌شود.

بررسی فرضیه‌های پژوهش فرضیه‌های اصلی اثر مستقیم نتایج فرضیه‌های اصلی پژوهش در جدول زیر نمایش داده شده است:

جدول(۵): نتایج تایید یا رد فرضیات فرعی پژوهش

عنوان فرضیه‌های فرعی پژوهش	اول	ارزش‌های اصلی پایداری بر مدیریت ریسک پایداری، تاثیر معناداری دارد.	T	انحراف استاندارد	ضرایب مسیر	معنی داری	نتیجه آزمون
			۷,۱۵۰	۰,۰۶۳	۰,۳۶۶	۰,۰۰۰	پذیرش

جدول فوق نتایج اثبات و رد فرضیه‌های پژوهش را نشان می‌دهد. همانطور که می‌دانیم برای اثبات یک فرضیه کافیست که مقدار t-value یا آماره تی بالای ۱,۹۶ باشد. آنگاه در سطح خطای ۵ درصد و یا با اطمینان ۹۵ درصد می‌توانیم ادعا کنیم که آن فرضیه اثبات شده است. از سوی دیگر، از طریق آماره p-value که نیز می‌توان فرضیه‌ای را اثبات کرد به این صورت که اگر این مقدار کمتر از ۰,۰۵ باشد آنگاه فرضیه مورد نظر تایید و اثبات و اگر بالای مقدار

^۱ kolmogorov smirnov

۵۰ باشد آن فرضیه رد می شود. به استناد یافته های جدول فوق، فرضیه اول تایید شد. چراکه این مسیر مقدار آماره تی ۷,۱۵۰ به خود اختصاص داده است. همچنین از حیث مقدار پی وليو، مقدار ۰,۰۰۰ را به خود اختصاص داده است. لذا نتیجه می گیريم که فرضیه اول پژوهش تایید می گردد و متغیر ارزش های اصلی پایداری بر مدیریت ريسک پایداری، تاثير مثبت و معناداری دارد.

تبیین نقش تعدیلگری از جنس اثر متقابل

برخی موارد پیش می آید که پژوهشگر در بررسی رابطه میان دو متغیر به یک متغیر تعدیلگر بروخورد می کند و نیاز پیدا می کند که اثر این متغیر تعدیلگر را در رابطه میان دو متغیر اصلی بررسی نماید. همانطور که می دانیم متغیر تعدیلگر رابطه میان دو متغیر مستقل و وابسته را تعديل (کم یا زیاد) می کند. در پژوهش حاضر نیز تاثیر دو متغیر تعدیلگر تعهد مدیریت ارشد و فشار ذی نفعان روی رابطه ارزش های اصلی پایداری بر مدیریت ريسک پایداری اندازه گیری شده است. جدول زیر خروجی آزمون معنی داری را برای دو مسیر تعدیلگر نشان می دهد.

جدول (۶): نتایج معنی دار بودن متغیر های تعدیلگر

نقش تعدیلگری	معنی داری	T	انحراف استاندارد	ضرایب مسیر	عنوان فرضیه های فرعی پژوهش	
تقویت می کند	۰,۰۳۶	۱,۸۰۹	۰,۰۵۱	۰,۳۱۵	ارزش های اصلی پایداری با توجه به نقش تعديل گر تعهد مدیریت ارشد، بر مدیریت ريسک پایداری، تاثیر معناداری دارد.	دوم
تقویت می کند	۰,۰۰۷	۲,۴۸۲	۰,۰۵۹	۰,۳۱۱	ارزش های اصلی پایداری با توجه به نقش تعديل گر فشار ذی نفعان، بر مدیریت ريسک پایداری، تاثیر معناداری دارد.	سوم

جدول فوق نتایج اثر متقابل دو سازه تعدیلگر تعهد مدیریت ارشد و فشار ذی نفعان بر روی رابطه ارزش های اصلی پایداری بر مدیریت ريسک پایداری را نشان می دهد. همانطور که از نتایج ستون آماره تی وليو نیز مشخص است معنی داری تاثیر متغیر تعدیلگر اول پذیرفته شده است به طوری که مقدار ۱,۸۰۹ را به خود اختصاص داده که بالاتر از ۱,۹۶ بوده و متعاقباً مقدار پی وليو ۰,۰۳۶ را به خود اختصاص داده است. از سوی ديگر، ضریب مسیر این اثر ۰,۳۱۵ بوده که نشان دهنده مثبت بودن اثر متقابل است. یعنی با ورود متغیر تعدیلگر تعهد مدیریت ارشد، تاثیر ارزش های اصلی پایداری روی مدیریت ريسک پایداری تقویت می گردد. همچنین در فرضیه سوم که برای اثر متقابل دوم، یعنی تاثیر فشار ذی نفعان روی ارزش های اصلی پایداری بر مدیریت ريسک پایداری تایید شد و رابطه به دلیل داشتن ضریب مسیر مثبت است. مقدار آماره تی وليو برای اثر متقابل برابر با ۲,۴۸۲ بوده که مقدار ضریب مسیر مثبت ۰,۳۱۱ را به خود اختصاص داده است. از سوی ديگر، مقدار پی وليو برای این اثر برابر با ۰,۰۰۷ بوده که به دلیل پایین تر بودن از ۰,۰۵ معنی دار است.

نتیجه گیری و پیشنهادهای مبتنی بر یافته های پژوهش بحث و بررسی نتایج پژوهش

✓ فرضیه اول: ارزش های اصلی پایداری بر مدیریت ريسک پایداری، تاثیر معناداری دارد:
مقدار آماره تی بدست آمده در پژوهش برابر با ۷,۱۵۰ بدست آمده و بالاتر از ۱,۹۶ می باشد و دلیل بر اثبات و تایید فرضیه بالا دارد. همچنین از حیث مقدار پی وليو نی برابر با ۰,۰۰۰ می باشد. که تاییدی بر صحت فرضیه مطروحه می باشد.

✓ در ارتباط با تطبیق یافته های حاصل از پژوهش حاضر با دیگر پژوهش های داخلی؛ مبنایی و صفری (۱۳۹۸) پژوهشی را با عنوان شناسایی و تحلیل شاخص های پایداری در مدیریت ریسک پژوهش با استفاده از منطق فازی انجام دادند. نتایج بدست آمده پژوهش آنها نشان داد که شاخص های پایداری در مدل تدوین شده آنها اهمیت و تاثیر زیادی بر شاخص های مدیریت ریسک به ویژه از بعد زیست محیطی دارد. در خصوص تطبیق یافته های این پژوهش با نتایج حاصل از پژوهش ما باید عنوان نمود که از حیث تاثیرگذاری ابعاد زیست محیطی ارزش های اصلی پایداری بر مدیریت ریسک پایداری، این دو پژوهش همپوشانی و تطابق زیادی دارند. چرا که نتایج و یافته های ما نشان داد که ارزش های اصلی پایداری (مسائل زیست محیطی) بر مدیریت ریسک پایداری تاثیرگذاری معنادار و مثبتی دارد و یکی از دغدغه های اصلی مدیران و حسابداران مدیریت در زمان حال می باشد.

✓ در پژوهشی مشابه، احمدی خوشابری و کاردوست پوستین سراجی (۱۳۹۸) پژوهشی را با عنوان بررسی تاثیر گزارشگری پایدار بر رابطه میان مدیریت ریسک شرکت و عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام دادند. تجزیه و تحلیل فرضیه ها در این تحقیق با استفاده از روش تخمین EGLS در سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان داد که مدیریت ریسک شرکت تاثیر معناداری بر عملکرد مالی شرکت ندارد. گزارشگری پایدار تاثیر منفی و معناداری بر عملکرد مالی دارد، بر این اساس می توان عنوان نمود با افزایش گزارشگری پایدار، عملکرد مالی شرکت کاهش می یابد و در نهایت نتایج نشان داد که گزارشگری پایدار تاثیر معناداری بر رابطه میان مدیریت ریسک شرکت و عملکرد مالی ندارد. با توجه به یافته های این پژوهش مبنی بر عدم تاثیرگذاری گزارشگری پایدار تاثیر معناداری بر رابطه میان مدیریت ریسک شرکت و عملکرد مالی باید گفت که نتایج در تضاد با یافته های پژوهش ما می باشد. چرا که نتایج و یافته های ما نشان داد که ارزش های اصلی پایداری (مسائل مالی زیست محیطی) بر مدیریت ریسک پایداری تاثیرگذاری معنادار و مثبتی دارد و یکی از دغدغه های اصلی مدیران و حسابداران مدیریتی در زمان حال می باشد.

در ارتباط با تطبیق و همپوشانی پژوهش های خارجی؛ ویژه‌یلیک و همکاران (۲۰۱۹) پژوهشی را با عنوان ارزش های اصلی پایداری و مدیریت ریسک پایداری: اثرات تعديل کننده تعهد مدیریت بالا و فشار ذینفعان انجام دادند. نتایج آنها نشان داد که تعهد مدیریت ارشد، رابطه ارزش های پایداری و مدیریت ریسک پایداری را تعديل می کند. اما برخلاف انتظار، فشار ذینفعان تأثیر منفی بر رابطه ارزش های پایداری و مدیریت ریسک پایداری دارد. در خصوص تطبیق یافته های این پژوهش با نتایج بدست آمده از پژوهش ما باید گفت که هر دو پژوهش نشان دادند که بکارگیری درست و اصولی ارزش های اصلی پایداری از حیث حفظ محیط زیست و هزینه های مرتبط تاثیرگذاری مثبت و معناداری بر مدیریت ریسک پایداری دارد. لذا می توان گفت نتایج در خصوص این فرضیه با یافته های پژوهش ویژه‌یلیک و همکاران (۲۰۱۹) مطابقت کامل دارد.

✓ شاد و همکاران (۲۰۱۹) پژوهشی را با عنوان ادغام گزارش های پایداری در مدیریت ریسک سازمانی و ارتباط آن با عملکرد کسب و کار انجام دادند. این مقاله به صورت مفهومی چارچوبی را مورد بررسی قرار می دهد که اثرات تعديلگر گزارشات پایداری را در رابطه بین پیاده سازی مدیریت ریسک سازمانی و عملکرد کسب و کار بررسی می کند. اتخاذ مؤثر مدیریت ریسک سازمانی تأثیر قابل توجهی بر عملکرد کلی کسب و کار دارد. با ترکیب نظریه ذینفعان و نظریه پورتفولیو مدرن، این مطالعه پیاده سازی مدیریت ریسک سازمانی را با گزارشات پایداری برای بررسی تاثیر آنها بر ارزش افزوده اقتصادی کسب و کار ادغام می کند. این مقاله یک تحلیل محتوای کمی از گزارش های سالانه برای به دست آوردن اطلاعات در مورد اقدامات مدیریت ریسک شرکت ها و گزارشات پایداری ارائه می دهد. نتایج بدست آمده از این پژوهش تا حد زیادی با یافته های پژوهش ما مبنی بر تاثیرگذاری مثبت و معنادار ارزش های اصلی پایداری بر مدیریت ریسک پایداری هخوانی و تطابق دارد.

✓ فرضیه دوم: ارزش های اصلی پایداری با توجه به نقش تعديل گر تعهد مدیریت ارشد، بر مدیریت ریسک پایداری، تاثیر معناداری دارد:

نتایج آماره تی ولیو مشخص ساخت که معنی داری تاثیر متغیر تعديلگر اول پذیرفته شده است به طوری که مقدار ۱,۸۰۹ را به خود اختصاص داده که بالاتر از ۱,۹۶ بوده و متعاقباً مقدار پی ولیو ۰,۰۰۲ را به خود اختصاص داده است. از سوی دیگر، ضریب مسیر این اثر ۰,۰۳۶ بوده که نشان دهنده مثبت بودن اثر متقابل است. یعنی با ورود متغیر تعديلگر تعهد مدیریت ارشد تاثیر ارزش های اصلی پایداری روی مدیریت ریسک پایداری تقویت می گردد.

✓ جانباز (۱۳۹۸) پژوهشی را با عنوان اثرات استراتژی و عدم اطمینان زیست محیطی و تعهد مدیریت ارشد بر عملکرد سازمانی در شرکت های تولیدی استان چهار محال و بختیاری انجام داد. نتایج حاصل از آزمون فرضیات این پژوهش نشان می دهد میان مولفه های استراتژی زیست محیطی، عدم اطمینان محیط زیست و تعهد مدیریت ارشد بر عملکرد سازمانی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین، بین مولفه های تدارکات پایدار و طراحی پایدار استراتژی های زیست محیطی و عملکرد سازمانی نیز ارتباط معناداری وجود دارد. نتایج این پژوهش از حیث تاثیرگذاری تعهد مدیریت ارشد بر عملکرد سازمانی با یافته های حاصل از پژوهش ما تا حدود زیادی مطابقت دارد. چرا که نتایج پژوهش ما نشان داد که تعهد مدیریت ارشد چنانچه نقش تعديلگر به خود بگیرد می تواند مدیریت ریسک پایدار و به تبع آن عملکرد کلی سازمان را تقویت نماید.

✓ صالحی و قابضی (۱۳۹۷) پژوهشی را با عنوان بررسی رابطه ی فاکتورهای موثر مالی با مدیریت ریسک با در نظر گرفتن نقش تعديل گر حمایت مدیریت ارشد در سازمان تامین اجتماعی استان کهکیلویه و بویر احمد انجام دادند. نتایج به دست آمده نشان می دهد که فاکتورهای مالی شامل نرخ بهره، نرخ حق بیمه، طرح های تخفیفی هزینه های تامین اجتماعی، میزان نقدینگی، وصول مطالبات، درآمد سرمایه گذاری، ارزش دارایی های مالی، میزان بدھی ها، بازده دارایی ها و افشاری صورت های مالی از طریق نقش تعديل گر حمایت مدیریت ارشد موثری بر مدیریت ریسک در سازمان تامین اجتماعی دارد. نتایج این پژوهش از حیث تاثیرگذاری تعهد مدیریت ارشد بر عملکرد سازمانی با یافته های حاصل از پژوهش ما تا حدودی مطابقت دارد. چرا که نتایج پژوهش ما نشان داد که تعهد مدیریت ارشد چنانچه نقش تعديلگر به خود بگیرد می تواند مدیریت ریسک پایدار و به تبع آن عملکرد کلی سازمان را تقویت نماید.

✓ لاتان و همکاران (۲۰۱۸) پژوهشی را با عنوان اثرات استراتژی زیست محیطی، عدم قطعیت زیست محیطی و تعهد مدیریت ارشد به عملکرد زیست محیطی شرکتی: نقش حسابداری مدیریت زیست محیطی انجام دادند. شواهد تجربی نشان می دهد که بین منابع سازمانی (استراتژی زیست محیطی شرکتی، تعهد مدیریت ارشد و عدم قطعیت زیست محیطی) بر استفاده از حسابداری مدیریت زیست محیطی تأثیر مثبت و قابل توجهی وجود دارد، که به نوبه خود می تواند عملکرد زیست محیطی شرکت ها را بهبود بخشد. یافته های این مقاله نشان می دهد که حسابداری مدیریت زیست محیطی ابزار مفید و مهمی در ارائه اطلاعات جهت دستیابی به عملکرد زیست محیطی برتر در شرکت های اندونزیایی بوده و همچنین یافته ها برای شرکت های فعال در کشورهای دیگر از نظر قابلیت توسعه با توجه به عدم قطعیت زیست محیطی در قابلیت مدیریت ابزارهای حسابداری مدیریت زیست محیطی و بهبود عملکرد زیست محیطی سازمانی، مناسب است. نتایج این پژوهش از حیث تاثیرگذاری تعهد مدیریت ارشد بر میزان استفاده از حسابداری مدیریت در ابعاد مختلف و به ویژه مدیریت ریسک به عنوان یکی از مولفه های در هم آمیخته با حسابداری مدیریت، تطابق زیادی با یافته های پژوهش ما دارد. چرا که نتایج پژوهش ما از دیدگاه حسابداران مدیریت نشان داد تعهد مدیریت ارشد چنانچه به عنوان تعديل گر در رابطه بین ارزش های اصلی پایداری و مدیریت ریسک پایداری قرار گیرد می تواند نتایج مثبتی را برای سازمان به ارمغان بیاورد.

✓ فرضیه سوم: ارزش‌های اصلی پایداری با توجه به نقش تعديل گر فشار ذی نفعان، بر مدیریت ریسک پایداری، تاثیر معناداری دارد:

✓ نتایج آماره‌تی و لیو مشخص ساخت که معنی داری تاثیر متغیر تعديلگر دوم پذیرفته شده است به طوری که مقدار ۲,۴۸۲ را به خود اختصاص داده که بالاتر از ۱,۹۶ بوده و متعاقباً مقدار پی و لیو ۰,۰۰۷ را به خود اختصاص داده است. از سوی دیگر، ضریب مسیر این اثر ۰,۳۱۱ بوده که نشان دهنده مثبت بودن اثر متقابل است. یعنی با ورود متغیر تعديلگر تعهد مدیریت ارشد تاثیر ارزش‌های اصلی پایداری روی مدیریت ریسک پایداری تقویت می‌گردد.

✓ موسوی و همکاران (۱۳۹۷) پژوهشی را با عنوان مطالعه تاثیر مسؤولیت اجتماعی شرکت و فشار ذی نفعان بر عملکرد مالی با توجه به بازارهای سبز و مزیت رقابتی (مورد مطالعه: شرکت کاله) انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد که؛ مسؤولیت اجتماعی شرکت و پاییندی شرکت‌ها به ارزش‌های اخلاقی و حرفة‌ای بر نگرش استراتژیک بازاریابی سبز تاثیر معناداری دارد. فشار ذینفعان محیطی بر نگرش استراتژیک بازاریابی سبز تاثیر معناداری دارد. نگرش استراتژیک بازاریابی سبز بر مزیت رقابتی تاثیر معناداری دارد. مزیت رقابتی بر عملکرد مالی تاثیر معناداری دارد. نتایج این پژوهش از حیث تاثیرگذاری فشار ذینفعان بر عملکرد مالی با یافته‌های حاصل از پژوهش ما تا حدودی مطابقت دارد. چرا که نتایج پژوهش ما نشان داد فشار ذینفعان چنانچه نقش تعديلگر به خود بگیرد می‌تواند رابطه‌ی بین ارزش‌های اصلی پایداری و مدیریت ریسک پایدار و به تبع آن عملکرد کلی سازمان به ویژه در حوزه محیط زیست را تقویت نماید.

✓ محمدی شورکی و پورحیدری (۱۳۹۵) پژوهشی را با عنوان تأثیر مدیریت ذینفعان بر عملکرد مالی شرکت انجام دادند. برای اندازه‌گیری مدیریت ذینفعان، جریانهای نقد پرداختی به هر یک از گروه‌های ذینفع به عنوان معیاری برای تأمین منافع آن‌ها مورد استفاده قرار گرفته است. برای بررسی موضوع، نمونه‌ای متشکل از ۲۲۰ شرکت در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ انتخاب شده است. داده‌های تحقیق، با استفاده از رگرسیون خطی چندمتغیره تجزیه و تحلیل شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که بین مدیریت ذینفعان با نرخ بازدهی دارایی‌ها، نسبت سود ناخالص به فروش و نسبت سود خالص به فروش به عنوان شاخص‌های عملکرد مالی شرکت رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. به بیان دیگر، ایجاد تعادل بین منافع گروه‌های مختلف ذینفع و کاهش تضاد و تعارض بین منافع آن‌ها، منجر به بهبود عملکرد مالی شرکت می‌گردد. نتایج پژوهش، انگیزه لازم برای مدیریت در خصوص توجه لازم به منافع تمامی ذینفعان در جهت افزایش اعتبار و توان رقابتی شرکت‌ها را فراهم می‌آورد. نتایج این پژوهش از حیث تاثیرگذاری فشار ذینفعان بر عملکرد مالی با یافته‌های حاصل از پژوهش ما تا حدودی مطابقت دارد. چرا که نتایج پژوهش ما نشان داد فشار ذینفعان چنانچه نقش تعديلگر به خود بگیرد می‌تواند رابطه‌ی بین ارزش‌های اصلی پایداری و مدیریت ریسک پایدار و به تبع آن عملکرد کلی سازمان به ویژه در حوزه محیط زیست را تقویت نماید.

✓ کوالسزکی و کوچارسکا (۲۰۲۰) پژوهشی را با عنوان درآمدها و نتایج عملکردهای مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها: فشار ذینفعان، فرهنگ، تعهد کارکنان، شهرت شرکت‌ها و عملکرد برنده انجام دادند. این مطالعه با هدف مقایسه ادراک کارکنان از مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و ارزش‌های حرفة‌ای، درآمدها و نتایج عملکرد در صنعت ساخت و ساز در لهستان و آلمان انجام شده است. این پژوهش مدلی را ارائه می‌دهد که تأثیر فشار ذینفعان، فرهنگ و شیوه‌های مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها در عملکرد نام تجاری شرکت را بررسی می‌کند. یافته‌ها حاکی از آن است که ساختار روابط برای شرکت‌های ساختمنی با مدیریت پژوهه در یک کشور توسعه یافته مانند آلمان و لهستان که به سرعت در حال تغییر و تحول است متفاوت است. روش مدل سازی معادلات ساختاری برای تجزیه و تحلیل تفاوت بین ساختارهای روابط با استفاده از نرم افزار AMOS به کار گرفته شد. یافته کلیدی نشان می‌دهد که فشار ذینفعان می‌تواند به سیستم سازگار با مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و ارزش‌های حرفة‌ای در محیط تجاری منجر شود. نتایج این پژوهش از حیث

تأثیرگذاری فشار ذینفعان بر عملکرد مالی با یافته های حاصل از پژوهش ما تا حدودی مطابقت دارد. چرا که نتایج پژوهش ما نشان داد فشار ذینفعان چنانچه نقش تعدیلگر به خود بگیرد می تواند رابطه ی بین ارزش های اصلی پایداری و مدیریت ریسک پایدار و به تبع آن عملکرد کلی سازمان به ویژه در حوزه محیط زیست را تقویت نماید.

پیشنهادات کاربردی مبتنی بر یافته های حاصل از پژوهش

- ✓ با توجه به نتایج این پژوهش و بررسی دقیق دیگر پژوهش های داخلی، نیاز به ارائه گزارش های پایداری شرکت ها بر مبنای ارزش های اخلاقی و اجتماعی برای شرکت های تولیدی به شدت احساس می شود. به منظور دست یابی به این مهم، نیاز است تا از راهنمایی ها و شاخص های ارائه شده در سازمان برنامه گزارش دهی جهانی بهره گرفت. همچنین بهتر است شرکت ها از شاخص های مرتبط در کشورهای مختلف نظری شاخص پایداری شرکتی "داوجونز"^۱ و "شاخص اف تی اس ای ۴ گوود^۲" که شاخص هایی برای پایداری شرکتی در سطح جهانی ارائه داده اند استفاده نمایند.
- ✓ به مدیران ارشد شرکت های تولیدی پیشنهاد می شود با تأکید بر پیاده سازی استانداردهایی مانند ۳۱۰۰۰ که در مورد طراحی، اجرا، ارزیابی و نظارت مدیریت ریسک است، با شاخص های پایداری به پیاده سازی این موضوع مهم هما گمارند.
- ✓ به قانون گذاران و مตولیان امر پیشنهاد می شود به حمایت و تشویق بیشتر مدیران ارشدی که استراتژی های سیز و ارزش های پایداری را مدنظر قرار می دهند همت گمارند. چرا که توجه به برنامه های تعهد زیست محیطی از سوی مدیران ارشد و استمرار آن و اجرای دقیق برنامه هایی که در استراتژی سازمان قرار می گیرند می تواند موجب بهبود پایداری در شرکت ها می شود.
- ✓ با توجه به ارتباط تنگاتنگ حسابداری مدیریت زیست محیطی و پایداری شرکت ها، پیشنهاد می شود که پژوهشگران به بررسی نحوه تعامل ذی نفعان گوناگون درباره رویه های حسابداری مدیریت، چگونگی رخدان خلاقیت در رویه های نهادینه شده حسابداری مدیریت، شناسایی کارآفرینان نهادی و سازمانی تغییرات حسابداری مدیریت و اینکه چگونه نقشان را در این زمینه ایفا می کنند بپردازنند.
- ✓ پذیرش عملکرد پایدار در بلندمدت، منجر به بهبود عملکرد مالی، افزایش مزایای رقابتی و موفقیت بلندمدت واحد تجاری می شود. لذا به مدیران ارشد شرکت ها پیشنهاد می شود که با درک دقیق خواسته های گروه های مختلف ذی نفعان، در تصمیم گیری های خود منافع مختلف گروه های متعدد ذی نفعان را مورد توجه قرار دهن و در نتیجه کسب رضایت آنها، بقا و پایداری خود را در آینده تضمین کنند.
- ✓ به مدیران و صاحبان شرکت ها به ویژه شرکت های تولیدی پیشنهاد می شود با تدوین خط مشی مناسب از جمله تلاش و همت در کسب رضایت کامل کلیه ذینفعان، شناسایی مستمر برای پیشگیری از عوامل آلوده ساز محیط زیست و بهره گیری بهینه از منابع طبیعی باعث اثرگذاری بیشتر بر مقوله ارزش ها و ریسک های پایدار شوند.

محدودیت های پژوهش

¹. DJSI

². TSE4Good

- ✓ با توجه به اینکه پژوهش حاضر در شرکت های تولید لوازم خانگی به اجرا درآمده، نمی توان آن را به سادگی به سایر صنایع و شرکت ها با کارکردها و جهت گیری های متنوع ، تعییم داد و از این رو پژوهشگر را به منظور نتیجه گیری های کلی تر با محدودیت مواجه می کند.
- ✓ از آنجا نتایج به دست آمده بر اساس دیدگاه مدیران مالی، حسابداران مدیریت، حسابرسان داخلی و مدیران منابع انسانی شرکت های تولید لوازم خانگی و بر مبنای جهت گیری های خاص آنان به دست آمده لذا برای تعییم نتایج بدست آمده به کارکنان سایر شرکت ها باید جانب احتیاط را رعایت کرد.
- ✓ یکی از محدودیت های مهم این پژوهش، آشنایی اندک تعدادی از جامعه آماری و عدم آشنایی بسیاری از آنان با مفاهیم ارزش های پایداری و مدیریت ریسک پایداری بود که روند انجام پژوهش را با کندی و محدودیت زمانی زیاد مواجهه نموده بود.

پیشنهادات برای پژوهش های آتی

- ✓ پیاده سازی این پژوهش به صورت کمی - کیفی (آمیخته) در دامنه وزارت صنایع و معادن با توجه به گستردگی طیف سازمان ها اعم از تولیدی و خدماتی
- ✓ پیاده سازی این پژوهش به صورت کمی - کیفی (آمیخته) در دامنه شرکت های موفق در جوایز ملی کیفیت، بهره وری کشور با توجه به وجود سازمان هایی با درجات مختلف پایداری.
- ✓ پیاده سازی این پژوهش به صورت کمی - کیفی (آمیخته) به همراه طراحی الگو با استفاده از سایر الگوهای مدیریت پایداری مانند ISO 10014 و تلفیق آن با الگوهای سرآمدی نظیر EFQM.

منابع

- ✓ احمدی خوشباری، آین، کاردوست پوستین سرایی، حمزه، (۱۳۹۸)، بررسی تاثیر گزارشگری پایدار بر رابطه میان مدیریت ریسک شرکت و عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس بین المللی مدیریت، حسابداری، اقتصاد و بانکداری در هزاره سوم، تهران، شرکت همايش آروین البرز.
- ✓ رضائی، مالک، (۱۳۹۸)، بررسی ارتباط بین نوآوری های حسابداری و گزارشگری پایداری در راستای توسعه پایداری (مطالعه موردی: شرکت ایرانخودرو)، دومین کنفرانس بین المللی مدیریت، مهندسی صنایع، اقتصاد و حسابداری، تفلیس-گرجستان، دبیرخانه دائمی با همکاری دانشگاه امام صادق (ع).
- ✓ جانباز، سجاد، (۱۳۹۸)، اثرات استراتژی و عدم اطمینان زیست محیطی و تعهد مدیریت ارشد بر عملکرد سازمانی در شرکت های تولیدی استان چهار محال و بختیاری، پنجمین همايش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار، تهران، مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار.
- ✓ حساس یگانه، یحیی، باباجانی، جعفر، تقی فرد، محمد تقی، آرین پور، آرش، (۱۳۹۷)، تحلیل عملکرد پایدار زیست محیطی و تأثیر آن بر هزینه سرمایه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی حسابداری ارزشی و رفتاری، دوره ۳، شماره ۵، صص ۱-۳۹.
- ✓ موسوی، میر دانیال، روح الامینی، مهدی، عمرانی فر، میثم، (۱۳۹۷)، مطالعه تاثیر مسیولیت اجتماعی شرکت و فشار ذی نفعان بر عملکرد مالی با توجه به بازارهای سیز و مزیت رقابتی (مورد مطالعه: شرکت کاله)، اولین کنفرانس بین المللی رویکردهای نوین در مدیریت کسب و کار و حسابداری با تاکید بر ارزش آفرینی و اقتصاد مقاومتی، تهران، موسسه آموزش عالی امینی بهنامیر.

- ✓ مظفری، محمدمهری، اجلی، مهدی، (۱۳۹۷)، مروری بر اقدامات پایداری محیطی و اجتماعی در سراسر مدیریت زنجیره تامین، اولین کنفرانس بین المللی رویکردهای نوین در مدیریت کسب و کار و حسابداری با تاکید بر ارزش آفرینی و اقتصاد مقاومتی، تهران، موسسه آموزش عالی امین بهنامی.
- ✓ صالحی، سانا، قابضی، روح الله، (۱۳۹۶)، بررسی رابطه‌ی فاکتورهای موثر مالی با مدیریت ریسک با در نظر گرفتن نقش تعديل گر حمایت مدیریت ارشد در سازمان تامین اجتماعی استان کهکیلویه و بویر احمد، سومین کنفرانس بین المللی مدیریت و مهندسی صنایع، تهران، دانشگاه مقدس اردبیلی.
- ✓ نخعی، حبیب الله، زارع بیدکی، مهدی، (۱۳۹۶)، بررسی رابطه‌ی ارزیابی پایداری حسابداری مدیریت و کنترل مدیریت و گزارش دهی، کنفرانس سالانه پارادایم‌های نوین مدیریت در حوزه هوشمندی، تهران، دبیرخانه دائمی کنفرانس، دانشگاه تهران.
- ✓ Adams, R., Jeanrenaud, S., Bessant, J., Denyer, D., & Overy, P. (2016). Sustainability-oriented innovation: A systematic review. *International Journal of Management Reviews*, 18(2), 180-205.
- ✓ Akroyd, C., Biswas, S. S. N., & Chuang, S. (2016). How management control practices enable strategic alignment during the product development process. *Advances in Management Accounting*, 26, 99–138.
- ✓ Anderson, D. R. (2005). Corporate survival: The critical importance of sustainability risk management. New York: iUniverse.
- ✓ Anderson, D. R. (2006). The critical importance of sustainability risk management. *Risk Management Magazine*, 53, 66–74.
- ✓ Anderson, D. R., & Anderson, K. E. (2009). Sustainability risk management. *Risk Management and Insurance Review*, 12(1), 25–38.
- ✓ Bansal, P., & Roth, K. (2000). Why companies go green: A model of ecological responsiveness. *Academy of management journal*, 43(4), 717-736.
- ✓ Baysal, C., Mısırdalı, Y. F., & Sevim, Ş. (2020). Analysis of the relationship between organizational commitment and counter productive work behaviour on academicians. *Serbian Journal of Management*, 15(1), 143-157.
- ✓ Beattie, V., & Smith, S. J. (2013). Value creation and business models: refocusing the intellectual capital debate. *The British Accounting Review*, 45(4), 243-254.
- ✓ Bocken N.M.P, Short S. W., Rana P, Evans S.(2014), A literature and practice review to develop sustainable business model archetypes *Journal of Cleaner Production*, Vol. 65, 42-56, p.42.
- ✓ Bonini, S., & Gorner, S. (2011). *The business of sustainability*. McKinsey & Company.
- ✓ Borkovskaya, Victoria G., R. Roe, and W. Bardenwerper, (2018). "Sustainability Risk Management: The Case for Using Interactive Methodologies for Teaching, Training and Practice in Environmental Engineering and Other Fields." *The International Science and Technology Conference" FarEastCon"*. Springer, Cham,.
- ✓ Bui, B., & de Villiers, C. (2017). Business strategies and management accounting in response to climate change risk exposure and regulatory uncertainty. *The British Accounting Review*, 49(1), 4–24.
- ✓ Colbert, B., Wheeler, D., & Freeman, R. E. (2003). Focusing on Value: Reconciling Corporate Social Responsibility, Stakeholder Theory and Sustainability in a Network World. *Journal of General Management*, 28(3), 1-28.
- ✓ Deloach, J., (2000). *Enterprise-wide risk management: Strategies for linking risk and opportunities*. London: Financial Times/Prentice Hall.

- ✓ Deloitte, (2009). Risk Management in the Spotlight. Available at: [http://www.deloitte.com/assets/DcomGlobal/Local%20Assets/Documents/us_fsi_GlobalRskMgmtSrvy_June09\(1\).pdf](http://www.deloitte.com/assets/DcomGlobal/Local%20Assets/Documents/us_fsi_GlobalRskMgmtSrvy_June09(1).pdf) (accessed August 6, 2012).
- ✓ Deloitte, (2010). The People Side of Risk Intelligence. Available at: http://www.deloitte.com/view/en_US/us/Services/additional-services/talent-human-capitalhr/617529bbdb177210VgnVCM100000ba42f00aRCRD.htm (accessed August 6, 2012).
- ✓ Espahbodi, L., Espahbodi, R., Juma, N., & Westbrook, A. (2019). Sustainability priorities, corporate strategy, and investor behavior. *Review of Financial Economics*, 37(1), 149-167.
- ✓ Funston, F., & Wagner, S. (2010). *Surviving and thriving in uncertainty: Creating the risk intelligent enterprise*. John Wiley & Sons.
- ✓ Giannarakis, G., & Theotokas, I. (2011). The effect of financial crisis in corporate social responsibility performance. *International Journal of Marketing Studies*, 3(1), 2.
- ✓ Hart, S. L., & Milstein, M. B. (2003). Creating sustainable value. *Academy of Management Perspectives*, 17(2), 56-67.
- ✓ Heyzer, N. (2011). The Impact of the Financial and Economic Crisis on Sustainable Development, Particularly their Social Implications. ECOSOC. Available online: <https://www.unescap.org/speeches/impact-financialand-economic-crisis-sustainable-development-particularly-their-social> (accessed on 11 December 2019).
- ✓ Kagermann, H. (2015). Change through digitization—Value creation in the age of Industry 4.0. In *Management of permanent change* (pp. 23-45). Springer Gabler, Wiesbaden.
- ✓ Kim, S., Wagner, S. M., & Colicchia, C. (2019). The impact of supplier sustainability risk on shareholder value. *Journal of Supply Chain Management*, 55(1), 71-87.
- ✓ Kowalczyk, R., & Kucharska, W. (2020). Corporate social responsibility practices incomes and outcomes: Stakeholders' pressure, culture, employee commitment, corporate reputation, and brand performance. A Polish–German cross-country study. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27(2), 595-615.
- ✓ Lenssen, J. J., A. Dentchev, N., & Roger, L. (2014). Sustainability, risk management and governance: Towards an integrative approach. *Corporate Governance*, 14(5), 670–684.
- ✓ Luthans, F., & Avolio, B. J. (2009). The “point” of positive organizational behavior. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 30(2), 291-307.
- ✓ MacDonald, D. B. (2011). When risk management collides with enterprise sustainability. *Journal of Leadership, Accountability, and Ethics*, 8(3), 56-66.
- ✓ Manab, N., & Aziz, N. (2019). Integrating knowledge management in sustainability risk management practices for company survival. *Management Science Letters*, 9(4), 585-594.
- ✓ Mikes, A. (2009). Risk management and calculative cultures. *Management Accounting Research*, 20(1), 18–40.
- ✓ Mirela, G. (2012). Risk management in the context of sustainable development. *Annals of the University of Oradea, Economic Science Series*, 21(1), 1248-1254.
- ✓ Perrin, T. T., Miccolis, J., & Shah, S. (2000). *Enterprise Risk Management: An Analytic Approach*. Tillinghast-Towers Perrin Monograph.
- ✓ Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2019). Creating shared value. In *Managing sustainable business* (pp. 323-346). Springer, Dordrecht.
- ✓ Reinerth, D., Busse, C., & Wagner, S. M. (2019). Using Country Sustainability Risk to Inform Sustainable Supply Chain Management: A Design Science Study. *Journal of Business Logistics*, 40(3), 241-264.
- ✓ Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2007). *Organization behaviour*. Translated by Benyamin Molan). Indeks.

- ✓ Saravanamuthu, K. (2018). How risk information and stakeholder-participation affect the sustainability of collaborative decisions: A case study on how the sustainability of stakeholder decisions is affected by different levels of stakeholder participation in preparing risk information. *Business Strategy and the Environment*.
- ✓ Seroka-Stolka, O., & Fijorek, K. (2020). Enhancing corporate sustainable development: Proactive environmental strategy, stakeholder pressure and the moderating effect of firm size. *Business Strategy and the Environment*.
- ✓ Shad, M. K., Lai, F. W., Fatt, C. L., Klemeš, J. J., & Bokhari, A. (2019). Integrating sustainability reporting into enterprise risk management and its relationship with business performance: A conceptual framework. *Journal of Cleaner production*, 208, 415-425.
- ✓ Simons, R. (1991). Strategic orientation and top management attention to control systems. *Journal of Financial Economics*, 12(1), 49e62.
- ✓ Skouloudis, A., Malesios, C., & Dimitrakopoulos, P. G. (2019). Corporate biodiversity accounting and reporting in mega-diverse countries: An examination of indicators disclosed in sustainability reports. *Ecological indicators*, 98, 888-901.
- ✓ Wheelen, T. L., & Hunger, D. J. (2006). Concepts in Strategic Management and Business Policies.
- ✓ Wijethilake, C., Munir, R., & Appuhami, R. (2017a). Strategic responses to institutional pressures for sustainability: The role of management control systems. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 30(8), 1677–1710.
- ✓ Wijethilake, C., Munir, R., & Appuhami, R. (2017b). Proactive sustainability strategy and corporate sustainability performance: The mediating effect of sustainability control systems. *Journal of Environmental Management*, 196, 569–582.
- ✓ Wijethilake, C., Munir, R., & Appuhamy, R. (2016). Environmental innovation strategy and organizational performance: Enabling and controlling uses of management control systems. *Journal of Business Ethics*, July, 1–22.
- ✓ Woods, M. (2009). A contingency theory perspective on the risk management control system within Birmingham City Council. *Management Accounting Research*, 20(1), 69–81.
- ✓ Yilmaz, A. K., & Flouris, T. (2010). Managing corporate sustainability: Risk management process based perspective. *African journal of business management*, 4(2), 162-171.
- ✓ Zu, L. (2013). Sustainability risk management. *Encyclopedia of Corporate Social Responsibility*, Springer-Verlag, Berlin.